

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 15/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä syyskuuta 2009 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta (HE 134/2009 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- finanssisihteeri Jenni Oksanen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Meri Paavola, sosiaali- ja terveysministeriö
- asiantuntijalääkäri Antero Heloma, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- toiminnanjohtaja Pertti Paakkinen, Hengitysliitto Heli ry
- toiminnanjohtaja Janne Juvakka, Terveiden edistämisen keskus ry (Tekry).

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan tupakkaveron korottamista terveystaloudellisin perustein. Veronkorotuksella tavoitellaan tupakkatuotteiden hintojen maltillista nousua siten, ettei korotus johtaisi merkittävässä määrin kotimaisen myynnin korvautumiseen matkustajatuonnilla. Esityksessä arvioidaan veronkorotusten nostavan halpojen savukkeiden hintoja noin 4,5 prosenttia ja kalliimpien noin 3,5 prosenttia, mikä merkitsisi 20 kappaleen savukeaskin hinnan nousemista noin 15 senttiä. Savukkeiksi käärittävän tupakan hinnat nousisivat noin 10 prosenttia. Irtotupakan suuremman veronkorotuksen tavoitteena on pienentää itse käärittäjien ja teollisten savukkeiden välistä hintaeroa. Tupakkatuotteiden tilastoidun

kulutuksen arvioidaan vähenevän vajaa kaksi prosenttia veronkorotuksen seurauksena. Matkustajatuonnin ennakoidun lisääntymisen vuoksi kokonaiskulutuksen vähenemisen arvioidaan jäävän noin prosenttiin verrattuna tilanteeseen, jossa veromuutoksia ei tehtäisi.

Tupakkatuotteiden hintojen nostaminen on keskeisin keino vähentää tupakan kulutusta ja tupakoinnista aiheutuvia mittavia yhteiskunnallisia haittoja ja kustannuksia. Tupakoinnin vähentymisen arvioidaan myös vähentävän sosiaaliryhmien välisiä terveyseroja. Valiokunta pitää terveyden edistämisen kannalta erittäin tärkeänä, että tupakkaveroa korotetaan hallitusohjelman mukaisesti, vaikka kuluvan vuoden alusta voimaan tulleen tupakkaveron korotuksen vai-

kutuksista tupakkatuotteiden hintoihin, kulutukseen ja matkustajatuontiin ei vielä ole kattavasti tietoa.

Kuten valiokunta edellisen veronkorotuksen yhteydessä antamassaan lausunnossa (StVL 12/2008 vp) totesi, ovat tupakoinnista aiheutuvat sairaala- ja avohoidon kustannukset vuositasolla arviolta 250 miljoonaa euroa. Esimerkiksi keuhkohtaumatautia sairastaa Suomessa noin 200 000 potilasta. Lisäksi kustannuksia aiheuttavat tupakan aiheuttamat sairauspoissaolot, työkyvyttömyys ja ennenaikaiset kuolemat. Valiokunta piti lausunnossaan tärkeänä, että tupakkaverojen maltillisia korotuksia jatketaan tulevina vuosina terveyden edistämisen tavoitteiden mukaisesti.

Tupakkapoliittisia toimia valmistellut työryhmä katsoi väliraportissaan, että jos ensimmäisen veronkorotuksen seurauksena tuonnin lisääntymisestä aiheutuvat negatiiviset vaikutukset jäävät odotettua vähäisemmiksi, voitaisiin toinen veronkorotus mitoittaa ensimmäistä suuremmaksi (STM:n selvityksiä 2009:15). Hallituksen esityksessä veronkorotus ehdotetaan tehtäväksi vuoden 2009 alussa toteutettua savukkeiden 10 prosentin ja irtotupakan 25 prosentin veronkoro-

tusta lähes puolet pienempänä, koska edellisen korotuksen vaikutuksista ei ole riittävästi tietoa. Valiokunta katsoo, että veronkorotusten vaikutuksia on huolellisesti seurattava ja arvioitava erityisesti korotusten riittävyyttä tupakan kokonaiskulutuksen vähentämisen kannalta. Valiokunta toteaa, että arvioinnin perusteella on tupakkaveron korottamismahdollisuuksia edelleen harkittava.

Suurin merkitys tupakkatuotteiden hinnoilla on nuorten tupakointiin, koska hinta vaikuttaa ratkaisevasti nuorten tupakoinnin aloittamiseen ja tupakkariippuvuuden syntymiseen. Nuorten tupakoinnin vähentäminen vaikuttaa tehokkaasti myös tupakoinnin yleisyyteen väestötasolla. Valiokunta pitääkin myönteisenä, että irtotupakan ja teollisten savukkeiden hintaeroa edelleen kavennetaan, koska nuoret käyttävät irtotupakkaa suhteellisesti enemmän kuin aikuiset.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Juha Rehula /kesk
vpj. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Risto Autio /kesk
Hannakaisa Heikkinen /kesk
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Jukka Mäkelä /kok
Håkan Nordman /r
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /kesk
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /kok
Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE***Perustelut***

Tämä eriävä mielipide perustuu hallituksen esitykselle rinnakkaiseen lakialoitteeseen LA 68/2009 vp, jossa ehdotetaan tupakkaverosta annetun lain liitteenä olevaa verotaulukkoa muutettavaksi siten, että savukkeiden vero tulee olemaan 20 euroa 1 000 kappaletta kohti hallituksen esittämän 17,50 euron 1 000 kappaletta kohti sijaan. Lakialoite sisältyy kristillisdemokratian vaihtoehtobudjettiin. Tavoitteena ovat hallituksen esitystä vahvemmat terveyshyödyt, ja samalla myös verotuloja kertyy 15 miljoonaa euroa enemmän.

Suomalaisista miehistä tupakoi päivittäin 24 prosenttia ja naisista 14 prosenttia. Vaikka suomalaiset tupakoivat eurooppalaisittain kohtuullisesti, tupakointi on edelleen suurin ehkäistävissä oleva terveysriski. Tupakoinnin terveysvaikutukset ovat tuhoisat, sillä se laskee keskiikää lähes kymmenellä vuodella. Elinikäisistä tupakoitsijoista tupakka tappaa joka toisen. Joka kolmas syöpäsairaus aiheutuu tupakasta. Joka viidennessä sydänperäisessä kuolemassa tupakka on tärkein riskitekijä. 400 000 suomalaista

sairastaa keuhkohtaumatautia, jonka hoidon kokonaiskustannukset yltävät vuosittain 0,8 miljardiin euroon. Taudin ehkäisy olisi yksinkertaista — olla tupakoimatta.

Tupakan hinnan on todettu vaikuttavan erittäin merkittävästi tupakkatuotteiden kulutukseen. Hinnalla on kolme kertaa suurempi vaikutus kulutuksen määrään nuorten tupakoitsijoiden kuin vanhempien kohdalla. Vaikka suomalaisten nuorten tupakointi on vähentynyt, edelleen lähes joka kolmas 18-vuotiaista käyttää päivittäin tupakkatuotteita. Nyt esitetyllä veronkorotuksella ei saavuteta kansanterveyden kannalta riittävää kulutuksen vähentymistä. Myönteisen kehityksen jatkamiseksi on savukkeiden verotusta perusteltua korottaa enemmän kuin hallitus esittää.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukseen sisältyvä verotaulukko muutetaan seuraavasti:

*Eriävän mielipiteen muutosehdotus**Liite***VEROTAULUKKO**

Tuote	Tuote-ryhmä	Euroa/yksikkö	Prosenttia vähittäismyyntihinnasta
Savukkeet	1.	20,00/1000 kpl	52,0
Sikarit ja pikkusikarit	2.	—	25,0
Piippu- ja savuketupakka	3.	8,50/kg	48,0
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4.	10,00/kg	52,0
Savukepaperi	5.	—	60,0
Muu tupakkaa sisältävä tuote	6.	—	60,0

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 2009

Päivi Räsänen /kd